

1. Bölüm: Genel Hükümler
2. Bölüm: K.M. Ödünç İşlemleri
3. Bölüm: Takas Sistemi
4. Bölüm: Sertifikalar
5. Bölüm: Çeşitli ve Son Hükümler

Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası Yönetmeliği

(3.8.1999 tarih ve 23775 sayılı Resmi Gazete'te yayımlanmıştır.)

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, Sermaye Piyasası Kurulu'nca 3/4/1993 tarihli ve 21541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kıymetli Madenler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik ve İstanbul Altın Borsası Yönetmeliği'nin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca İstanbul Altın Borsası bünyesinde faaliyet gösterecek olan Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası'nda kıymetli maden ödünç işlemlerinin gerçekleştirilmesini ve piyasa tarafından her ödünç işlemine karşılık ihdas edilecek kıymetli maden ödünç sertifikalarının alım satımını düzenleyen esasları ve kuralları belirlemektir.

Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 40/A maddesi hükmüne dayanarak çıkarılmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;
Kanun : 3794 sayılı Kanun ile değişik 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nu,
SPK : Sermaye Piyasası Kurulu'nu,
Borsa : İstanbul Altın Borsası'nı,
Yönetim Kurulu : İstanbul Altın Borsası Yönetim Kurulu'nu,
Yönetmelik : İstanbul Altın Borsası Yönetmeliği'ni,
Piyasa : Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası'nı,
Piyasa Üyesi : İstanbul Altın Borsası Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası Üye Kuruluşlarını,
Sertifika : Kıymetli Maden Ödünç Sertifikası'nı,
Kıymetli Maden : Hazine Müsteşarlığı tarafından tanımlanan ve standartları belirlenen altın, gümüş ve platini,
ifade eder.

Piyasa Üyeliği

Madde 4- Piyasa'ya Borsa üyesi bankalar, kıymetli maden aracı kurumları, yetkili müesseseler, özel finans kurumları ile yurt dışında yerleşik kişi ve kuruluşlardan Yönetim Kurulu'nca başvurusu uygun karşılananlar üye olabilirler.
Piyasa üyeliği için ödenmesi gereken giriş aidatı da dahil olmak üzere gerekli şartlar Borsa Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kıymetli Maden Ödünç İşlemleri

Piyasa İşlemleri

Madde 5- Piyasa'da kıymetli maden ödünç işlemleri ile bu işlemleri temsilen Piyasa tarafından çıkarılan sertifikaların alım satım işlemleri gerçekleştirilir.

Ödünç İşlemleri

Madde 6- Borsa tarafından belirlenmiş vadelerde, kıymetli maden arz edenlerle kıymetli maden

talep edenler tarafından faiz oranının, vadenin ve ödünç miktarının serbest rekabet koşullarında belirlenmesiyle gerçekleşen işlemlerin takasının tespit edilen valörde, oluşan değerlerin teslimatının ise vade sonunda yapılmasını öngören işlemlerdir.

Ödünç işlemlerinde, ödünç verilen kıymetli madenin miktarı esas alınır. Kıymetli madenin geri ödemesi vade sonunda kıymetli maden cinsinden veya tarafların anlaşması halinde nakit cinsinden yapılır.

Kıymetli madenleri ödünç veren taraf işleme konu olan miktarı işlem valöründe Borsa'ya teslim etmekle yükümlüdür.

Emirlerin Piyasaya İletilmesi

Madde 7- Piyasa'da emirler Piyasa üyeleri veya üye temsilcileri tarafından Borsa eksperlerine daha sonra yazılı hale dönüştürülmek kaydıyla telefonla iletilir.

Piyasa üyelerince verilen ödünç alma ve ödünç verme emirleri Borsa eksperleri tarafından bilgisayar sistemine girilir. Verilen emirlerin eksperler tarafından kabul edilmesi için bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşımaları gerekir.

Emirlerde Bulunması Gereken Hususlar

Madde 8- Ödünç emirlerinde;

- Emri verenin unvanı,
 - Emrin türü (bölünebilir/blok),
 - Emrin tipi (ödünç verme/ödünç alma),
 - Fiyat tipi,
 - Emrin içerdiği kıymetli madenin cinsi ve miktarı,
 - Dönemsel faiz oranı,
 - İşlem vadesi (Vade sonu tarihi),
 - Vade sonu teslimatının fiziki mi, nakdi mi yapılacağı,
 - Emir numarası,
- bulunması zorunludur.

Emir Türleri

Madde 9- Bölünebilir emir; kıymetli maden ödünç alınması veya verilmesi amacıyla verilen bir emrin işlem görmesi halinde kısmen gerçekleşmesine imkan tanıyan emir türüdür.

Blok emir; kıymetli maden ödünç alınması veya verilmesi amacıyla verilen bir emrin işlem görmesi halinde tamamının gerçekleşmesini zorunlu kılan emir türüdür.

Emirlerin Geçerlilik Süresi

Madde 10- Piyasa'da verilen emirlerin geçerlilik süresi Yönetim Kurulu'nca tespit edilen süreler dahilinde piyasa üyeleri tarafından serbestçe belirlenebilir. Geçerlilik süresi belirtilmemiş üyenin emri ilgili seansta geçerlidir. Piyasa üyesi tarafından verilen ancak henüz gerçekleşmemiş olan emirler, değiştirilebilir veya iptal edilebilirler.

Geçerlilik süresi sonuna kadar karşılanmayan veya iptal edilmeyen emirler bu süre sonunda sistem tarafından iptal edilir.

Ödünç İşlemlerinin Gerçekleşmesi

Madde 11- Piyasa'da işlemler, Borsa eksperlerine iletilerek bilgisayar sistemine girilen emirlerin her vadede fiyat ve zaman önceliği kuralına göre karşılaştırılması suretiyle gerçekleşir.

İşlem yapmak isteyen tarafın, ödünç alma veya ödünç verme emrini Borsa eksperlerine telefonla iletilmesiyle emir sisteme girilir. Bilgi dağıtım ekranlarında emir veren üyelerin unvanları yer almaz.

Bilgisayar sistemine girilen emirlerden her vadede fiyat ve zaman önceliği kuralına göre sıralanan en iyi emirler bilgi dağıtım ekranları vasıtasıyla eş zamanlı olarak üyelere ulaştırılır. Üyeler, ekranlarda yer alan karşıt emirleri, emir türüne göre tamamen veya kısmen karşılayabilirler.

En iyi emirlerin işlem görmesini takiben sonraki bekleyen en iyi emirler ekranda yer alır. En iyi emir, ödünç alma emirlerinde en düşük fiyatlı (en yüksek faiz oranlı) emir, ödünç verme emirlerinde ise en yüksek fiyatlı (en düşük faiz oranlı) emirdir.

Gerçekleşen ödünç işlemlerine sistem tarafından birer seri numarası verilir. Seansın bitimini takiben üyelerin yaptıkları işlemlerin seri numaraları ve işlem yapılan karşı üyeler, işlem yapan taraflara bildirilir. İşlemlere ait bütün bilgiler seri numaraları bazında sistemde muhafaza edilir.

İşlemlerin Çok Fiyat Yöntemine Göre Yürütülmesi

Madde 12- Kıymetli maden ödünç işlemlerinde "çok fiyat" yöntemi uygulanır.

Çok fiyat yöntemi, karşılıklı verilen emirlerin fiyat önceliği ve zaman önceliği kuralına uygun olarak karşılaştırılması suretiyle işlemlerin gerçekleştirilmesidir.

Fiyat Önceliği Kuralı

Madde 13- Daha düşük fiyatlı (yüksek faiz oranlı) ödünç alma emirleri daha yüksek fiyatlı ödünç alma emirlerinden, daha yüksek fiyatlı (düşük faiz oranlı) ödünç verme emirleri daha düşük fiyatlı ödünç verme emirlerinden önce karşılanır.

Zaman Önceliği Kuralı

Madde 14- Fiyat eşitliği halinde, sisteme zaman açısından önce intikal ettirilen emirler daha önce karşılanır.

Piyasa'da Gerçekleşen İşlemlerin İlanı

Madde 15- Piyasa'da gerçekleşen işlemler sonucunda, her vadede oluşan fiyatlar, faiz oranları ve bu oranlardan gerçekleşen toplam işlem miktarları seans bitiminde ilan edilir. Borsa kaydına alınan her vadedeki faiz oranları Borsa Bülteni'nde ilan edilir.

Günlük Bordrolar

Madde 16- Seans sırasında ödünç işleminin gerçekleşmesini takiben işlemlere ait bilgiler taraflara faksla bildirilir. Seansın bitiminde, her vadede oluşan faiz oranlarından gerçekleşen ödünç işlemleri, karşı üyeler ve işlemlerin seri numaraları bordrolara dökülür. Bordrolar ilgililer tarafından imzalanır ve işlem yapan üyelere bildirilir.

Söz konusu işlem bilgileri kesinleştikten sonra Takas Merkezi'ne iletilir. Takas Merkezi teminat yükümlülüklerini belirler. Bu bilgilere göre ödünç işlemlerine ait teminatların yeterli olmaması durumunda ilgili üyelere teminat tamamlama çağrısında bulunulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Takas Sistemi

Teminat

Madde 17- Kıymetli maden ödünç alan üye, işlemin gerçekleşmesi ile vade sonunda yapılacak teslimata kadar geçen sürede geçerli olmak üzere Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve SPK tarafından onaylanan oran ve tutarlarda teminat tesis eder.

Kıymetli maden ödünç veren üyenin, işlemin gerçekleşmesi ile işlem valöründe kıymetli madeni teslim edinceye kadar geçen sürede geçerli olmak üzere Yönetim Kurulu tarafından belirlenen oran ve tutarlarda teminat tesis etmesi istenebilir.

Teminat Türleri

Madde 18- Teminat türleri:

- Nakit,
- Borsa'da işlem gören kıymetli madenler,
- Yönetim Kurulu'nca cinsleri belirlenen efektif ve dövizler,
- Vadesiz ve kayıtsız şartsız ödeme taahhüdünü içeren banka teminat mektupları,
- Her türlü devlet tahvilleri ve hazine bonolardır.

Teminatların Günlük Değerlemesi

Madde 19- Fiyatlarda meydana gelebilecek değişimler dikkate alınarak üyelere alınan teminatlar günlük değerlemeye tabi tutulur. Ödünç işlemlerine konu kıymetli madenin değeri ile teminat tutarları arasında eksi bakiye oluşması veya teminat tutarlarının belli bir oranın altına düşmesi durumunda Borsa Başkanlığı tarafından belirlenen oran ve tutarlarda teminat tamamlama çağrısında bulunulur. Üyelerin teminat tamamlama taahhütlerini yerine getirmemeleri durumunda temerrüt hükümleri uygulanır.

Takas Merkezi ve Takas İşlemleri

Madde 20- Piyasa'daki takas işlemleri, Borsa'nın Takas Merkezi veya Borsa'nın belirleyeceği bir takas bankası aracılığıyla gerçekleştirilir.

Takas Merkezi, tarafların birbirlerine karşı olan takas ve teslimat yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlayarak takas ve teslimat işlemlerinde üyeler için karşı tarafı temsil eder. Piyasa'da ödünç işlemine konu olan kıymetli madenin takası işlem valöründe ödünç veren tarafın kıymetli maden miktarını Borsa Takas Merkezi'ne teslim etmesiyle gerçekleşir.

Teslimat

Madde 21- Kıymetli madenleri ödünç alan taraf vade sonunda oluşan kıymetli maden değerini ödünç veren tarafa ödemekle yükümlüdür.

Kıymetli maden yükümlülüğü olan üyeler, teslimatın yapılacağı vade sonunda, yükümlülüklerin kıymetli maden cinsinden olması halinde Borsa Takas Merkezi'ne ödünç alınan kıymetli madenin oluşan değerini teslim ederler. Teslimatın nakit cinsinden olması halinde ise ödünç alınan kıymetli madenin bedeli takas bankasındaki Borsa takas hesabına yatırılır.

Yükümlülüklerini yerine getiren üyelerin teminat tutarları serbest bırakılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sertifikalar

Sertifikalar ve Sertifika İşlemleri

Madde 22- Gerçekleşen ödünç işlemleri karşılığında ödünç alacaklarını temsil etmek üzere sertifikalar çıkarılır.

Piyasa tarafından çıkarılan bu sertifikalar alacak hakkını temsil etmek üzere ödünç veren tarafa talebi halinde teslim edilir.

Sertifikaların Asgari Unsurları

Madde 23- Sertifikalar aşağıdaki asgari unsurları taşımak zorundadır:

- Sertifikaların büyüklüğü: Sertifikaların temsil ettiği kıymetli maden miktarı,
 - İşlem vadesi: Sertifikalara konu olan kıymetli madenin geri ödemesinin yapılacağı tarih,
 - Teslimat şekli: Sertifikaya konu olan kıymetli madenin vade sonunda fiziki teslimat veya nakit uzlaşma yoluyla teslimi,
 - Sertifikaya konu kıymetli madenin cinsi ve saflık derecesi: Kıymetli maden ödünç işlemlerinde kullanılacak kıymetli madenin cinsi ve saflık derecesi.
- Sertifikaların işlem esaslarına ilişkin kurallar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Sertifika Alım Satım Emirleri

Madde 24- Sertifika alım satım emirleri ödünç alma ve verme işlem emirlerindeki esaslara tabidir.

Sertifika Alım Satım Emirlerinde Bulunması Gereken Hususlar

Madde 25- Sertifika alım satım emirlerinin Yönetim Kurulu tarafından belirlenen şartları taşımaları gerekir. Sertifika alım satım emirlerinde;

- Emri verenin unvanının,
 - Emrin tipinin (sertifika alımı/sertifika satımı),
 - Emrin fiyatı ve/veya değerinin,
 - Sertifikanın seri numarasının,
- bulunması zorunludur.

Sertifikaların Alım Satımı

Madde 26- Sertifikayı elinde bulunduran taraf vadeden önce sertifikayı satabilir. Sertifikayı alan taraf çıkarılmış sertifikanın temsil ettiği alacak hakkını devralır.

Sertifikaların alım satımı sonucu gerçekleşen işlemlerdeki yükümlülüklerin yerine getirilmesinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenen para cinsleri kullanılır.

İşlem Yöntemi

Madde 27- Piyasa'da sertifika alım satım işlemleri, her vadede verilen emirlerin, fiyat ve zaman önceliği kuralına göre karşılaştırılmasıyla gerçekleştirilir. Sertifika alım satım işlemlerinde çok fiyat yöntemi uygulanır.

Sertifika İşlemlerinde Teminat

Madde 28- Sertifika işlemlerinde uygulanacak teminat oranları, miktarları ve çeşitleri kıymetli maden ödünç işlemlerindeki esaslara tabidir.

Sertifikaların Takası

Madde 29- Takas işlemleri Borsa Takas Merkezi veya Borsa'nın belirlediği takas bankası aracılığıyla yürütülür. Sertifikaların alım satımı sonucu gerçekleşen takas işleminin valör süresi azami beş iş günü olup bu süre Yönetim Kurulu tarafından kısaltılabilir.

Sertifikaların Teslimatı

Madde 30- Sertifikalarda kıymetli madenin teslimatı veya nakit uzlaşma vade sonunda yapılır. Sertifikaları vade sonunda ellerinde bulunduran taraf sertifikaların temsil ettiği kıymetli maden miktarını veya değerini teslim alır. Kıymetli maden ödünç alan taraf ise sertifikanın temsil ettiği kıymetli maden miktarını veya değerini vade sonunda Borsa Takas Merkezi'ne veya Borsa'nın belirlediği takas bankasına teslim eder. Sertifika alım satım işlemlerinin teslimatında ödünç işlemlerindeki hükümler uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İşlem Birimi

Madde 31- Piyasa'da gerçekleşen ödünç işlemlerinde işlem birimi kilogram (kg) dır.

Para Birimleri

Madde 32- Piyasa'da ödemelerde kullanılacak para birimleri Türk Lirası ve Yönetim Kurulu tarafından belirlenen yabancı para cinsleridir.

İşlem Limitleri

Madde 33- Her üyenin teminat durumuna göre Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek limitler dahilinde işlem yapması serbesttir.

Bir ödünç alma verme veya sertifika alım satım emri en az 5 kg olmak zorundadır. 5 kg'ın üzerindeki işlem emirlerinin miktarı 1 kg ve katları olarak artar.

İşlem Vadeleri

Madde 34- Piyasa'da gerçekleşecek işlem vadelerini belirlemede Yönetim Kurulu yetkilidir.

Nakit Uzlaşma

Madde 35- Nakit uzlaşma için esas alınacak fiyat yöntemini belirlemeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

Kıymetli Madenin Saflık Derecesi

Madde 36 - Piyasa'da gerçekleşen işlemlerin takasında veya fiziki teslimata gidilmesi halinde teslimatta geçerli olacak kıymetli madenlerin saflık derecelerini ilgili mevzuat çerçevesinde belirlemeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

Küsurat Ödemeler

Madde 37- Ödemeler esnasında 1 kg'ın altındaki kıymetli maden küsurat ödemeleri, işlemlerin yapıldığı para birimleri üzerinden gerçekleştirilir.

Üye Temsilcileri

Madde 38- Piyasa üyeleri temsil yetkilerini gösteren belgenin bir örneğini vererek, kendilerini temsil edecek kişileri Borsa'ya bildirirler. Üye temsilcileri Yönetim Kurulu'nda yer alan şartları taşımak zorundadırlar.

Yönetim Kurulu üye temsilcilerinin sınavla belirlenmesine karar verebilir.

Gerçekleşen İşlemlerin İptali

Madde 39- Yönetim Kurulu'nda yer alan ilgili hükümlere ek olarak;

Ekspertiz hatası nedeniyle gerçekleşen işlemler Borsa Başkanlığı'nın onayıyla ve ilgili üyelere yazılı

bildirimle iptal edilir.

Üye hatası sonucu gerçekleşen işlemlerin iptal edilmemesi esas olmakla beraber gerekçenin kabul edilmesi ve işlem taraflarının talebi halinde Borsa Başkanlığı'nın onayıyla gerçekleşen işlem iptal edilebilir.

Bilgisayar sisteminden ve maddi unsurlardan kaynaklanan hata durumunda Borsa Başkanlığı bir veya daha fazla üyenin başvurusu üzerine veya re'sen işlemlerin iptaline karar verebilir.

Seans

Madde 40- Seans, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen saatlerde işlemlerin gerçekleştirildiği süredir.

Borsa Payı

Madde 41- Piyasa'da gerçekleşen işlemlerden oran veya miktarı Yönetim Kurulu kararı ile belirlenen Borsa payı tahsil edilir. Borsa payı Yönetim Kurulu'nun teklifi ve SPK'nın onayıyla 10 katına kadar arttırılabilir veya azaltılabilir.

Temerrüt

Madde 42- Üyeler, Borsa'ya ve diğer piyasa üyelerine karşı ödünç işlemlerinden veya sertifika alım satım işlemlerinde kaynaklanan taahhütlerini yerine getirmedikleri takdirde temerrüde düşmüş sayılırlar.

Bu durumda herhangi bir ihtara, taahhüdünü yerine getirmeyen üyenin rızasını almaya gerek olmaksızın azami teminat tutarları nakde dönüştürülerek, Borsa tarafından üyenin karşı tarafa olan yükümlülükleri yerine getirilir.

Üyelerin, işlemlerin herhangi bir aşamasındaki yükümlülüklerini yerine getirmemelerinden dolayı temerrüde düşmeleri durumunda Yönetmelik'te yer alan temerrüt hükümleri uygulanır.

Üyelikten Ayrılma

Madde 43- Piyasa üyeliğinden ayrılmak isteyen üye durumu yazılı olarak Borsa'ya bildirmek zorundadır. Üyelikten ayrılma halinde, üyelik teminatının geri verilme zamanı ve şartlarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Ancak üyelik teminatı geri verilmeden önce üyenin Borsa'ya karşı her türlü yükümlülüğünü yerine getirmiş olması şarttır.

Yürürlük

Madde 44- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 45- Bu Yönetmelik hükümlerini İstanbul Altın Borsası Başkanı yürütür.